

Výsledky sledování reziduí pesticidů

“Národní souhrnná zpráva”

Země: Česká republika (CZ)

Rok: 2012

Národní kompetentní úřad/organizace:

Státní zemědělská a potravinářská inspekce

Státní veterinární správa

Webová adresa, na které je roční zpráva publikována

<http://www.szpi.gov.cz/lstDoc.aspx?nid=11386>

www.svscr.cz

1. Plán národního kontrolního programu

Monitoring reziduí pesticidů v potravinách je prováděn dle Víceletého kontrolního plánu pro kontrolu reziduí pesticidů v ČR, který vypracovalo Ministerstvo zemědělství ve spolupráci s ostatními dozorovými orgány (SZPI, SVS). Do plánu je zahrnutý koordinovaný víceletý kontrolní program Společenství, jak je požadováno nařízením Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 396/2005.

Požadavky víceletého kontrolního programu jsou zapracovány do kontrolního plánu dozorových organizací (SZPI, SVS), které jsou kompetentní ke sledování reziduí pesticidů v potravinách rostlinného a živočišného původu.

Plán odběru vzorků pro monitorování reziduí pesticidů je sestaven vždy na příslušný kalendářní rok. Plán je zpracován formou vnitřního předpisu Ústředím SZPI/SVS, který jej distribuuje na regionální inspektoráty, které jsou odpovědné za jeho realizaci.

Použitá kritéria při sestavení kontrolního programu

Výběr komodit

Pro výběr komodit, které budou zařazeny do národního programu kontroly reziduí pesticidů, byla použita následující kritéria:

- celková spotřeba potravin v České republice
(http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/vychazi_spotreba_potravin_v_roce_2007);
- spotřební koš potravin
(<http://www.szu.cz/tema/bezpecnost-potravin>;
<http://www.chpr.szu.cz/spotreba-potravin.htm>);
- výsledky kontrol a monitoringu reziduí pesticidů v předcházejících letech
(<http://www.svscr.cz>; <http://www.szpi.gov.cz>; www.ukzuz.cz);
- potraviny určené pro rizikové skupiny populace (zejména potraviny určené pro kojence a malé děti); - produkty se zpřísněnými požadavky na používání pesticidů (biopotraviny a biokrmiva);
- hlášení v systému RASFF;
- výroční zprávy Evropské komise
(http://ec.europa.eu/food/food/rapidalert/index_en.htm);
- prováděcí nařízení Komise (EU) č. 1274/2011 ze dne 7. prosince 2012 o koordinovaném víceletém kontrolním programu Unie pro roky 2012, 2013 a 2014 s cílem zajistit dodržování maximálních limitů reziduí pesticidů v potravinách rostlinného a živočišného původu a na jejich povrchu a vyhodnotit expozici spotřebitelů těmto reziduím pesticidů;
- závěrečné zprávy o výsledcích monitoringu Společenství
(http://ec.europa.eu/food/fvo/specialreports/pesticides_index_en.htm;
<http://www.efsa.europa.eu/en/publications/efsajournal.htm>).

Počet vzorků

Počty odebíraných vzorků jsou stanoveny tak, aby bylo možné stanovit typické profily obsahu reziduí pesticidů u vybraných komodit a zmapovat trendy, pokud jde o výskyt reziduí pesticidů a jejich množství v analyzovaných komoditách, a to s ohledem na možnost statistického vyhodnocení. Součástí národního programu je víceletý program Společenství stanovený prováděcím nařízením Komise (EU) č. 1274/2011.

Počty odebíraných vzorků jsou minimální. Podle vývoje situace je možné počty odebíraných vzorků měnit a aktualizovat.

Analyzovaná rezidua pesticidů

Při výběru reziduí pesticidů, které budou analyzovány, byly zohledněny následující faktory:

- nejčastěji používané účinné látky (zdroj – databáze SRS ČR)

Databázi používaných přípravků k ochraně rostlin vede Státní rostlinolékařská správa. Tato databáze obsahuje rovněž účinné látky a výši jejich spotřeby, a to jak celkovou spotřebu, tak spotřebu u hlavních zemědělských plodin.

- výsledky kontrol a monitoringu reziduí pesticidů v předcházejících letech

(<http://www.svscr.cz>; <http://www.szpi.gov.cz>)

- hlášení v systému RASFF - výroční zprávy Evropské komise

(http://ec.europa.eu/food/food/rapidalert/index_en.htm)

- prováděcí nařízení Komise (EU) č. 1274/2011 ze dne 7. prosince 2012 o koordinovaném víceletém kontrolním programu Unie pro roky 2012, 2013 a 2014 s cílem zajistit dodržování maximálních limitů reziduí pesticidů v potravinách rostlinného a živočišného původu a na jejich povrchu a vyhodnotit expozici spotřebitelů těmto reziduím pesticidů

- závěrečné zprávy o výsledcích monitoringu Společenství

(http://ec.europa.eu/food/fvo/specialreports/pesticides_index_en.htm

<http://www.efsa.europa.eu/en/publications/efsajournal.htm>)

- spotřební koš potravin

(<http://www.szu.cz/tema/bezpecnost-potravin>;

<http://www.chhpr.szu.cz/spotreba-potravin.htm>)

- toxikologické profily pesticidů (Státní zdravotní ústav, Praha)

- laboratorní kapacita

2. Nálezy, interpretace výsledků a srovnání s předcházejícím rokem

Státní zemědělská a potravinářská inspekce a Státní veterinární správa v roce 2012 odebrala v rámci úředních kontrol celkem 1291 vzorků na stanovení reziduí pesticidů. Z celkového počtu odebraných vzorků bylo 27 vzorků nevyhovujících. V 7 případech se jednalo o vzorky odebrané v rámci koordinovaného a národního monitoringu, ve 2 případech o vzorky odebrané v rámci zesílené úřední kontroly (dovoz ze 3. zemí). V 18 případech o vzorky odebrané při následných kontrolách, kdy byly zjištěny nevyhovující vzorky, při řešení podnětů, odběry provedené na základě hlášení ze systému RASFF. U 29 vzorků byl překročen MRL, nicméně s přihlédnutím k nejistotě měření byly tyto vzorky hodnoceny jako vyhovující.

Z celkového počtu analyzovaných vzorků největší podíl tvořily vzorky původem ze států EU 50,1 % (643 vzorků), dále vzorky z ČR 28,1 % (364 vzorků), vzorky ze třetích zemí 17,0 %. U 4,1 % vzorků nebyla země původu uvedena. V rámci následných kontrol bylo odebráno celkem 12 vzorků, ve všech případech se jednalo o vzorky původem ze třetích zemí.

Zelenina

Analýzy na stanovení reziduí pesticidů byly provedeny u celkem 585 vzorků čerstvé zeleniny včetně pěstovaných hub. Dle procentuálního zastoupení analyzovaných vzorků podle jejich země původu tvořily největší podíl vzorky z EU (62,6 % analyzovaných vzorků), dále vzorky čerstvé zeleniny pocházející z tuzemské produkce (26,5 % analyzovaných vzorků) a nejmenší podíl vzorky původem ze třetích zemí (9,1 %).

Ve 23 případech byla překročena hodnota maximálního reziduálního limitu, nicméně v 7 případech byly vzorky hodnoceny jako nevyhovující (vzorek byl nevyhovující i po zohlednění nejistoty měření). Jednalo se o vzorky cibule původem z ČR, hrachových lusků ze Španělska, kapusty hlávkové původem z Polska, zeleninové papriky z Maďarska, špenátu z ČR, brokolice z Polska a pěstované žampiony původem z ČR.

Nejčastěji detekovanou účinnou látkou v čerstvé zelenině byly dithiokarbamáty (37,5 %), propamocarb (14,7 %), boscalid (13,3 %), azoxystrobin (13,1 %), , cyprodinil (7,3 %).

Ovoce

Za účelem stanovení reziduí pesticidů bylo odebráno celkem 339 vzorků čerstvého ovoce. Z celkového počtu analyzovaných vzorků představovaly největší podíl vzorky ze zemí EU 58,1 %, dále vzorky ze třetích zemí 30,7 %, nejmenší podíl tvořily vzorky z ČR 9,7 %.

Pozitivní nález některé z účinných látek byl zjištěn téměř u 80 % odebraných vzorků čerstvého ovoce. Překročení MRL bylo zaznamenáno u 2 vzorků čerstvého ovoce (stolní hrozny, mandarinky), nicméně po zohlednění nejistoty měření byly oba vzorky hodnoceny jako vyhovující.

Největší část odebraných vzorků čerstvého ovoce tvořily vzorky z Itálie (21,5 %), Španělska (14,2 %), ČR (9,7 %), Polska (5,0 %), Řecka (4,4 %), Ekvádoru (4,1 %) a JAR a (3,8 %).

Účinnými látkami, u kterých bylo zaznamenáno nejvyšší procento pozitivních nálezů ve vzorcích čerstvého ovoce byl chlormequat (26,6 %), chlorpyrifos (22,8 %), boscalid (20,0 %), dithiokarbamáty (18,8 %), imazalil (16,9 %), , pyraclostrobin (14,5 %) a thiabendazol (11,4 %).

Obilniny a obilné výrobky

Na přítomnost reziduí pesticidů bylo vyšetřeno celkem 141 vzorků obilnin a obilných výrobků. Z celkového počtu odebraných vzorků byl u 52 (36,9 %) zaznamenán pozitivní nález některé z účinných látek, nicméně všechny vzorky obilnin byly hodnoceny jako vyhovující.

Největší část odebraných vzorků obilnin na stanovení pesticidů z pohledu země jejich původu tvořily vzorky původem z České republiky (66,0 %), dále vzorky obilnin pocházející ze států EU (17,7 %), nejmenší podíl vzorky původem ze třetích zemí (5,7 %).

Z jednotlivých druhů nezpracovaných obilnin bylo odebráno celkem 31 vzorků pšenice, u které byla rezidua pesticidů detekována v 19 případech, 19 vzorků žita se 3 pozitivními nálezy, 13 vzorků ovsa s 1 pozitivním nálezem, 13 vzorků ječmene s 5 pozitivními nálezy, 6 vzorků kukuřice s 1 pozitivním nálezem a 16 vzorků rýže s 5 pozitivními nálezy.

Nejčastěji detekovanou účinnou látkou v obilninách byl chlormequat. Dále byly v obilninách zjištěny pozitivní nálezy primiphos-methylu, chlorpyrifos-methylu a tebuconazolu.

Dětská výživa

Dle koordinovaného kontrolního programu Unie byly v souladu s požadavky nařízení Komise (EU) č. 1274/2011 analyzovány vzorky obilných příkrmů. U žádného z 12 hodnocených vzorků obilných příkrmů nebyl zaznamenán pozitivní nález rezidua pesticidu.

Potraviny živočišného původu

V roce 2012 Státní veterinární správa odebrala celkem 70 vzorků živočišného původu, z nichž u 22 byl zaznamenán pozitivní nález rezidua pesticidu. Ve výrobcích živočišného původu byla detekována přítomnost pouze DDT, hexachlorbenzenu indoxacarb, famoxadonu a chlorprophamu (situace obdobná jako v předcházejícím roce). Překročení maximálního reziduálního limitu nebylo u potravin živočišného původu zaznamenáno (stejně jako v předcházejícím roce).

Tabulka: Přehled výsledků národního a koordinovaného programu monitoringu reziduí pesticidů v ČR

Vzorky	Počet	Bez nálezu	Vzorky s pozitivním nálezem	Vzorky překračující MRL	Nevyhovující vzorky
Potraviny živočišného původu	40	39	1	0	0
Dětská výživa	12	12	0	0	0
Obilniny	100	66	34	0	0
Rybí produkty	5	4	1	0	0
Processed products	229	80	119	30	20
Suma (ovoce, zelenina, ostatní potraviny rostlinného původu)	905	276	603	26	7
Celkem	1291	477	758	56	27

3. Nevyhovující vzorky: důvody a opatření

Překročení MRL bylo v roce 2012 zaznamenáno u 27 vzorků. Do systému RASFF byly formou informace oznámeny nálezy účinné látky methiocarb v hrachových luscích ze Španělska (2012.0869), účinné látky methomyl v zeleninové paprice z Maďarska (2012.1237), acetamipridu, chlorpyrifosu, diafenthiuronu, fipronilu, methomyly a thiodicarb, thiamethoxamu v čaji (2012.AGI - kontrola dovozu), glyfosátu v čočce původem z Kanady (2012.0172), účinné látky didecyldimetylammonium chloridu DDAC v doplňku stravy (2013.0260), benzalkonium chloridu ve 2 doplňcích stravy-grepový extrakt + v grepovém extraktu surovině (2012.1208 + dodatek k 2012.1208).

Nadlimitní nálezy chlorpyrifosu, dimethoatu, profenosu v sušené majoránce (D004-30087/12/A01), acetamipridu, buprofezinu, fipronilu v čaji (C010-40157/12/A01), acetamipridu, imidaclopridu v čaji (D037-40294/12/A01), carbendazimu, fenvaleratu v kapustě hlávkové (D007-30514/12/A04), propargitu v čaji (D017-40157/12/A01, D054-40294/12/A01, D055-40294/12/A01), chlorpyrifosu v brokolici (D060-40294/12/A01), imidaclopridu v čaji (D025-10929/12/A01), glyfosátu v čočce (D001-30539/12/A01, D001-30943/12/A01, D002-40529/12/A01, D002-70594/12/A01, D001-40959/12/A01, D002-40959/12/A01, D004-70594/12/A01) nebyly na základě hodnocení rizika

provedené Státním zdravotním ústavem hlášeny do systému RASFF.

V případě špenátu (D066-10098/12/A01), cibule (P052-60599/12/A03), žampionů (D002-50970/12/A01) původem z ČR, u kterých bylo zjištěno překročení MRL, nebyly předmětné šarže distribuovány mimo ČR ani nebyly dodány do provozoven veřejného stravování. Z tohoto důvodu nebyly nálezy rovněž notifikovány.

Počet nevyhovujících vzorků	Uskutečněná opatření	Poznámka
19	Warnings and administrative sanctions (Varování a administrativní postih)	D004-40464/11/A02 – v rámci správního řízení byla kontrolované osobě uložena pokuta. Na nevyhovující potravinu byl vystaven zákaz prodeje. C010-40157/12/A01 – zboží bylo reexportováno zpět do Číny D037-40294/12/A01 - Zákaz prodeje nebyl vystaven z důvodu vyprodání nevyhovující potraviny. V rámci správního řízení byla kontrolované osobě uložena pokuta. D007-30514/12/A01– v době projednání výsledků se potravina nenacházela v tržní síti. Potravina nebyla dodána do sektoru veřejného stravování ani vyvezena mimo území ČR. V rámci správního řízení byla kontrolované osobě uložena pokuta. D017-40157/12/A01 .Nevyhovující potravina byla stažena z oběhu. V rámci správního řízení byla kontrolované osobě uložena pokuta. D054-40294/12/A01 – Byl vystaven zákaz prodeje. Od správního řízení bylo upuštěno. D055-40294/12/A01-

Nevyhovující potravina byla stažena z oběhu. V rámci správního řízení byla kontrolované osobě uložena pokuta.

D060-40294/12/A01 - Nevyhovující šarže byla v době projednání výsledků vyprodána. V rámci správního řízení byla kontrolované osobě uložena pokuta.

D025-10929/12/A01 – Nevyhovující potravina byla stažena z oběhu. S kontrolovanou osobou bylo zahájeno správní řízení.

D001-30539/12/A01 - Uloženo opatření ke stažení nevyhovující potraviny. Potravina nebyla dodána do sektoru veřejného stravování ani vyvezena mimo území ČR. Od správního řízení bylo upuštěno.

D001-30943/12/A01 – Na nevyhovující potravinu byl vystaven zákaz uvádění do oběhu. Od správního řízení bylo upuštěno.

D002-40529/12/A01 – V rámci správního řízení byla kontrolované osobě uložena pokuta.

D002-70594/12/A01 - Na nevyhovující potravinu byl vystaven zákaz uvádění do oběhu. Potravina nebyla dodána do sektoru veřejného stravování ani vyvezena mimo území ČR.

D001-40959/12/A01- Nevyhovující potravina byla stažena z oběhu. Potravina nebyla dodána do sektoru veřejného stravování. V rámci správního řízení byla

		<i>kontrolované osobě uložena pokuta.</i> <i>D002-40959/12/A01- Na nevyhovující potravinu byl vystaven zákaz uvádění do oběhu. V rámci správního řízení byla kontrolované osobě uložena pokuta.</i> <i>D004-70594/12/A01- uloženo opatření stáhnout nevyhovující potravinu z oběhu. Od správního řízení bylo upuštěno.</i> <i>D066-10098/12/A01 - Potravina nebyla dodána do sektoru veřejného stravování ani vyvezena mimo území ČR. V rámci správního řízení byla kontrolované osobě uložena pokuta.</i> <i>P052-60599/12/A03 - V době kontroly nebyla potravina již v prodeji. Potravina nebyla dodána do sektoru veřejného stravování ani vyvezena mimo území ČR. V rámci správního řízení byla kontrolované osobě uložena pokuta.</i> <i>D002-50970/12/A01 - Potravina nebyla dodána do sektoru veřejného stravování ani vyvezena mimo území ČR. V rámci správního řízení byla kontrolované osobě uložena pokuta.</i>
6	RASFF notifikace	<i>Sample code: D023-10098/12/A05</i> <i>RASFF ref: 2012.0869</i> <i>V době kontroly se nevyhovující šarže ve skladu nenacházela, Část šarže bylo staženo a zlikvidováno. Dle prohlášení kontrolované osoby nebyla daná potravina dodána</i>

do sektoru veřejného stravování ani distribuována mimo území ČR. V rámci správního řízení byla kontrolované osobě uložena pokuta.

Sample code: D014-70154/12/A02

RASFF ref: 2012.1237

V době kontroly byla předmětná šarže již vyprodána, zákaz nebyl vystaven. V rámci správního řízení byla kontrolované osobě uložena pokuta.

Sample code: C002-10880/12/A02

RASFF ref: 2012.AGI

Zásilka nebyla propuštěna do volného oběhu. Provedena likvidace nevyhovující zásilky čaje.

Sample code: D003-40529/12/A01

RASFF ref: 2012.0172

V době kontroly byla předmětná šarže již vyprodána. V rámci správního řízení byla kontrolované osobě uložena pokuta.

Sample code: D041-80419/12/A01

D042-80419/12/A01

D034-10285/12/A01

RASFF ref: 2012.1208

V době kontroly byla předmětná šarže vyexpedována. Uloženo opatření stažení nevyhovující potraviny od odběratelů. V rámci správního řízení

navrženo uložení pokuty.

*Sample code: D042-
40429/12/A01*

RASFF ref: 2013.0260

*V době kontroly byla
předmětná šarže
vyexpedována. Uloženo
opatření stažení nevyhovující
potraviny ze svých provozoven
a od odběratelů. V rámci
správního řízení byla
kontrolované osobě uložena
pokuta.*

Komodita	Účinná látka	Důvod překročení MRL	Poznámka
Broccoli	Chlorpyrifos	Contamination: not known	----
Food supplement	Didecyldimetylammonium chloride	Contamination: not known	----
3xFood supplement	Benzalkonium chloride	Contamination: not known	----
8xLentils	Glyphosate	Contamination: not known	----
Marjoram	Chlorpyrifos, dimethoate, profenofos	Contamination: not known	----
Mushroom	Carbendazim	Contamination: not known	----
Onion	Chlorpyrifos	Contamination: not known	----
Peas (with pods)	Methiocarb	Contamination: not known	----
Pepper	Methomyl	Contamination: not known	----
Savoy cabbage	Carbendazim, fenvalerate	Contamination: not known	----
Spinach	Azoxystrobin	Contamination: random	----
Tea	Acetamiprid, chlorpyrifos, diafenthiuron, fipronil, methomyl and thiodicarb, thiamethoxam	Contamination: not known	----
Tea	Acetamiprid, buprofezin, fipronil	Contamination: not known	----

3xTea	Propargite	Contamination: not known	----
Tea	Acetamiprid, imidacloprid	Contamination: not known	----
Tea	Imidacloprid	Contamination: not known	----

4. Záruka kvality

[illegible]

5. Additional Information

Please report any additional data and information that is considered important and relevant by the reporting country.